

Handläggare
Maria Kearsley
Telefon: 08-50829352

Till
Kommunstyrelsen

Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att föreslå att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027 godkänns enligt bilaga 1.
2. Stockholms Stadshus AB begärs att uppmana samtliga bolagsstyrelser inom koncernen att anta Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027 enligt bilaga 1.
3. Tidigare beslutat program, Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023 (dnr KS 2019/1939), upphör att gälla.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har tagit fram ett förslag till nytt trygghetsprogram 2024-2027 eftersom programtiden för Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023 löper ut under året. Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Det övergripande målet för stadens samlade brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete är att tryggheten ska öka genom förebyggande insatser.

Trygghetsprogrammet föreslås fortsatt utgå från fyra fokusområden:

- Förebyggande arbete
- Riktade sociala insatser
- Stadens offentliga miljö
- Stadsutveckling

Trygghetsprogrammet redogör för strukturen för stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete och utgår från kraven som ställs i *lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete*, vilken träder i kraft 1 juli 2023. Programmet innehåller också uppdaterade exempel på stadens arbete inom de fyra fokusområdena. Under fokusområdet förebyggande arbete inkluderas arbetet mot välfärdsbrott och otillåten påverkan.

arbete föreslår stadsledningskontoret att kommunfullmäktige antar Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog 2021 Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023 (dnr KS 2019/1939). Programtiden löper ut 2023 varför ett förslag till reviderat program har tagits fram för perioden 2024-2027. Programmet är ett styrdokument som gäller för samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsledningskontorets välfärdsavdelning i samråd med säkerhetsavdelningen.

Ärendet

Stockholm stads trygghetsprogram 2020-2023 (dnr KS 2019/1939) antogs av kommunfullmäktige 2021 och har nu reviderats. Struktur, fokusområden och ansvar i förslag till nytt trygghetsprogram för 2024-2027 är huvudsakligen samma som i nu gällande trygghetsprogram. Programmet har uppdaterats med ny lagstiftning inom området och ett antal nya exempel på stadens arbete inom fokusområdena.

Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Det övergripande målet för stadens samlade brottsförebyggande och trygghetsarbete är att tryggheten ska öka genom förebyggande insatser. Genom att långsiktigt minska bakgrundsorsakerna till brott och otrygghet som segregation, ekonomisk och social utsatthet, otrygga familjeförhållanden, planering och skötsel av den offentliga miljön och stadsutveckling har staden som vision att inte ha några särskilt utsatta eller utsatta områden samt öka tryggheten i hela staden. Trygghetsprogrammet är ett styrdokument som anger inriktning för stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt tydliggör ansvarsfördelning för stadens nämnder och bolagsstyrelser utifrån gällande lagar och ansvarsområden. Programmet anger vidare hur nämnder och bolag kan arbeta brottsförebyggande på ett kunskapsbaserat sätt och i linje med den metod som rekommenderas av Brå (Brottsförebyggande rådet).

Stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete sker tvärssektoriellt och på bred front i såväl skola som i socialtjänst och i utvecklingen av en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö.

Trygghetsprogrammet fokuserar både på social och situationell prevention och har även fortsättningsvis fyra fokusområden:

- Förebyggande arbete
- Riktade sociala insatser

- Stadens offentliga miljö
- Stadsutveckling

Under fokusområdet förebyggande arbete har arbetet mot välfärdsbrott och otillåten påverkan inkluderats. Välfärdsbrott innebär ett felaktigt utnyttjande av skattemedel, vilket riskerar att hota legitimiteten för både välfärden och det offentliga. Staden arbetar utifrån en bred ansats där välfärdsbrott innefattar brott och fusk inom stadens samtliga välfärdssystem, möjliggörande faktorer för välfärdsbrott (till exempel felaktig folkbokföring, ID-brott, falska intyg) samt fusk och oegentligheter inom stadens upphandlade tjänster. Otillåten påverkan är demokratihotande och ett samlingsbegrepp för handlingar som syftar till att påverka en tjänsteperson eller förtroendevald att agera på eller fatta beslut som de känner sig tvingade till. Det kan också handla om att inte polisanmäla brott eller misstanke om brott. Otillåten påverkan är ett av flera förfaranden inom välfärdsbrottsligheten.

Trygghetsprogrammet utgör stadens brottsförebyggande program och tydliggör att stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete är prioriterat och förankrat och att samsyn gäller för syfte och mål med verksamheten. Brottslighet och otrygghet hänger ofta ihop och påverkar stockholmarnas frihet och livskvalitet. Oro för brott kan leda till en känsla av otrygghet och upplevelsen av otrygghet påverkar vår livskvalitet. Utöver brottslighetens effekter på människors trygghet, välmående och livskvalitet innebär brottslighet också kostnader på kort och lång sikt. Brottsligheten kan också leda till att vissa områden blir mindre attraktiva för boende och för näringsidkare.

Staden har en central roll i arbetet med att öka trygghet och minska brottslighet i samhället. Från och med den 1 juli 2023 har kommuner genom *lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete* ett ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Lagen syftar till att säkerställa att kommunernas brottsförebyggande arbete är effektivt och kunskapsbaserat. Trygghetsprogrammet sätter ramarna för stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete och beskriver processen för samverkan samt de områden inom staden som är mest aktuella. Programmet ska också vägleda stadens verksamheter i att bedriva ett målmedvetet brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete som utgår från aktuell data, kartläggningar, orsaksanalyser och väl övervägda åtgärder samt tydliggöra vikten av en långsiktig planering och samverkan internt i staden och med externa aktörer. Det finns i staden en mängd andra beslutade program, riktlinjer och stödmaterial som på en mer detaljerad nivå beskriver delar av arbetet.

Programmet ska även säkerställa att arbetet utgår från stadens samlade hållbarhetsarbete i Agenda 2030 och genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv, barnperspektiv, funktionshinderperspektiv, hbtqi-perspektiv samt äldreperspektiv.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stockholms stad har stora utmaningar inom det brottsförebyggande och trygghetsskapande området. Trygghetsfrågan har hög prioritet med tydliga direktiv om ett kunskapsbaserat, samordnat arbete mellan nämnder och bolagsstyrelser samt med externa aktörer som Polisregion Stockholm, Region Stockholm, näringsliv och civilsamhälle.

Att förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet är utifrån rådande läge med ökat antal skjutningar och sprängningar en central fråga för staden. Stadsledningskontoret bedömer att trygghetsprogrammet utgör en viktig nyckel för att motverka detta genom att skapa förutsättningar för ett systematiskt brottsförebyggande arbete med ett omfattande preventivt socialt arbete, riktade insatser och trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön.

Skadegörelse, ordningsstörningar, dålig belysning, nedskräpning och olovlig körning är några exempel på faktorer som skapar otrygghet i den offentliga miljön över hela staden. Öppna drogsener med försäljning och bruk av narkotika finns både centralt och i ytterområdena i staden. Staden deltar i ett regionalt brottsförebyggande arbete tillsammans med Region Stockholm, Polisregion Stockholm, Länsstyrelsen i Stockholm, länets kommuner och andra berörda aktörer. Arbetet inbegriper bland annat en gemensam lägesbild för länet, att minska antalet öppna drogsener och genomförande av en regional trygghetsmätning.

Ett samordnat brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete handlar om allt från tidiga förebyggande insatser, riktade insatser med fokus på brottsituationer, brottsutsatta och/eller gärningspersoner, utforma en tillgänglig och välskött offentlig miljö, arbeta aktivt med tillsyn av alkohol, tobak och livsmedel, säkerställa samarbete med civilsamhället och att skapa tillit för samhällets funktioner. Den fysiska utvecklingen av staden och upprustningen av den offentliga miljön ska ske samtidigt med satsningar på utbildning, arbete, företagande, service och kultur- och idrottsaktiviteter.

Stadsledningskontoret framhåller att de åtgärder som genomförs i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet ska ge effekt

på aktuellt problem och utgå ifrån ett strukturerat och kunskapsbaserat arbetssätt. Det är därför viktigt att en lokal lägesbild görs för att därefter kunna genomföra en noggrann orsaksanalys som leder till väl övervägda åtgärder. Genomförda åtgärder ska kontinuerligt följas upp och vid behov korrigeras för att nå önskad effekt. Trygghet på karta är stadens verktyg för att analysera och sammanställa olika data, exempelvis stadens trygghetsmätning, från polisens händelserapporter, anmälda brott och skjutningar samt Storstockholms brandförsvars registrerade bränder. Utifrån kartor eller tabeller och grafer går det att få fram analyser i verktyget som kan användas i lägesbilden.

Trygghetsprogrammet redogör för strukturen för stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete som utgår från kraven som ställs i lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Enligt lagen ska exempelvis en lokal lägesbild över brottsligheten, åtgärdsplaner, uppföljning och frågor kopplat till samordning finnas på plats. Stadsledningskontoret bedömer att de krav som lagen ställer uppfylls i och med strukturen och arbetssätten som beskrivs i trygghetsprogrammet. Stadsledningskontoret föreslår att kunskapsdagar gällande stadens struktur för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet genomförs löpande samt att stadsövergripande nätverk även fortsättningsvis sammankallas kontinuerligt för utveckling och uppföljning av arbetet.

Stadsledningskontoret framhåller att det är av stor vikt att staden bedriver ett brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete som utgår från stadens övergripande mål om en trygg och säker stad och kommunfullmäktiges mål *3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser*. Att fortsatt samla styrningen av dessa frågor i ett stadsövergripande styrdokument utgör enligt stadsledningskontoret en förutsättning för att nå framgång i arbetet.

Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i Stockholms stad ska bedrivas på såväl central som lokal nivå. Den centrala nivån utgörs av kommunstyrelsen och den lokala nivån utgörs av stadsdelsnämnder, facknämnder och bolagsstyrelser. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska utifrån sina respektive ansvarsområden utforma, vidta och följa upp åtgärder för att minska antalet brott och öka tryggheten för boende, besökare och företagare. För Stockholms stad är strukturerad samverkan internt, både mellan och inom nämnder och bolagsstyrelser, avgörande för ett effektivt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

Nära kopplat till trygghetsprogrammet finns även andra av staden beslutade styrdokument som också styr mot en trygg och säker stad

och målet om att tryggheten ska öka med förebyggande insatser. I säkerhetsprogrammet beskrivs bland annat inriktning för krisberedskap, civilt försvar, säkerhetsskydd och informationssäkerhet och olycksförebyggande arbete. Trygghetsfrågorna och säkerhetsfrågorna är nära sammanlänkade och stadsledningskontoret vill understryka vikten av att implementering av de båda programmen sker parallellt då de syftar till samma övergripande målsättningar. Ytterligare ett exempel på ett nära sammankopplat styrdokument är samverkansöverenskommelsen mellan staden och Polisregion Stockholm. Överenskommelsen fastställer hur samverkan ska ske mellan organisationerna i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet, i linje med metoder, arbetssätt och ramverk i föreliggande program.

Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet ska integreras i stadens ordinarie styr- och ledningsmodell. Uppföljning ska genomföras inom ramen för den ordinarie uppföljningen av kommunfullmäktiges mål och budget.

För att stadens alla verksamheter ska ha en gemensam grund och struktur för stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete föreslår stadsledningskontoret att kommunfullmäktige antar Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027, bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Stockholms Stadshus AB anmodas att uppmana samtliga bolagsstyrelser inom koncernen att anta Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027. Tidigare beslutat program, Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023 (dnr KS 2019/1939) föreslås upphöra att gälla.

Fredrik Jurdell
Stadsdirektör

Jonas Lauri
Avdelningschef

Bilaga

1. Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027